

<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2019.52.33-44>
УДК 379.85:642.5(477.41/42)

Нестерчук Інна Костянтинівна,
кандидат географічних наук, доцент

Житомирський національний агроекологічний університет
м. Житомир, Україна, e-mail: nester_geoeck@ukr.net

ОЦІНКА ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТА ГАСТРОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛІВ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ

В статті розглянуто регіональний рекреаційно-туристичний і гастрономічний потенціали, як важливі елементи розвитку Правобережного Полісся.

Мета. Найменш вивченій проблемі оцінки гастрономічного потенціалу Правобережного Полісся приділено в роботі центральне місце. Розвиток гастрономічних символів дає основу для подальшого збільшення потоків внутрішнього і в'їзного туризму, збільшення привабливості туристської дестинації, підвищення іміджу регіону та популяризації місцевих продуктів.

Методика. З'ясування методології комплексного оцінювання рекреаційно-туристичного потенціалу, спиралося на наукові напрацювання З. Герасимчука, М. Глядіна, Ю. Гуменюка, О. Бейдика, І. Бережної, В. Безносюк, І. Зелінського, Н. Коленди, О. Любіцева В. Мацола, Н. Нудельмана, В. Руденка, Л. Черчика, Ю. Шабардіна, Е. Щепанського.

Результати. Узагальнено поняття та зміст категорії «туристично-рекреаційний потенціал» і визначено поняття «гастрономічний потенціал». Для розвитку туризму в будь-якому регіоні необхідно мати достовірну інформацію про туристичні ресурси даного регіону, тому потрібно провести гастрономічно-туристичне районування регіону.

Наукова новизна. Запропоновано авторське бачення покопонентної оцінки гастрономічного потенціалу території регіону у сфері туризму та рекреації. Тим не менше для визначення необхідності розвитку гастрономічного туризму на будь-якої території недостатньо мати тільки атрактивні туристські об'єкти. Іншими словами, гастрономічний потенціал містить у собі як сукупність природних та історико-культурних чинників, так і умови для прийому і обслуговування туристів. Проведено картографування гастрономічного потенціалу та виокремлено гастрономічні фестивалі як події масштабного туристичного значення на теренах Правобережного Полісся, що буде необхідно для проведення гастрономічно-туристичного районування.

Практична значимість. Нові тенденції соціально-економічного розвитку країни пропонують набагато інше, більш відповідальне відношення до формування регіонального рекреаційно-туристичного потенціалу і гастрономічного зокрема та регіонального туристичного (гастрономічного) продукту. А також потребують проведення комплексної оцінки туристично-рекреаційного і гастрономічного потенціалів окремого регіону, визначення їх регіональної специфіки і перспектив використання. В епоху глобалізації і космополізації світу використання автохтонної гастрономії як інструменту для створення гастрономічного продукту, яка здатна пробудити цікавість до нових відчуттів у туристів, які намагаються пізнати історію, традиції, культуру та спосіб життя етносів, які населяють досліджувану територію.

Ключові слова: методика, оцінка, туристично-рекреаційний і гастрономічний потенціали, Правобережне Полісся, гастрономічний туризм.

УДК 379.85:642.5(477.41/42)

Нестерчук Інна Константиновна,
кандидат географічних наук, доцент

Житомирський національний агроекологічний університет,
г. Житомир, Україна, e-mail: nester_geoeck@ukr.net

ОЦЕНКА И ОСНОВНЫЕ ЭТАПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО И ГАСТРОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛОВ РЕГИОНА В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ ГАСТРОНОМИЧЕСКОГО ТУРИЗМА

В статье рассмотрены региональный рекреационно-туристический и гастрономический потенциалы, как важные элементы развития Правобережного Полесья.

Цель. Наименее изученной проблеме оценки гастрономического потенциала Правобережного Полесья уделено в работе центральное место. Развитие гастрономических символов дает основу для дальнейшего увеличения потоков внутреннего и въездного туризма, увеличение привлекательности туристской дестинации, повышение имиджа региона и популяризации местных продуктов.

Методика. Выяснение методологии комплексной оценки рекреационно-туристического потенциала, опиралось на научные наработки С. стало, М. Глядина, Ю. Гуменюка, А. Бейдик, И. Бережной, В. Безносюк, И. Зелинского, Н. Коленды, А. Любицева В. Мацола, Н. Нудельмана, В. Руденко, Л. Черчик, Ю. Шабардина, Э. Щепанского.

Результаты. Обзор понятие и содержание категории «туристско-рекреационный потенциал» и

определено понятие «гастрономический потенциал». Для развития туризма в любом регионе необходимо иметь достоверную информацию о туристических ресурсах данного региона, поэтому нужно провести гастрономически-туристическое районирование региона.

Научная новизна. Предложено авторское видение покопонентной оценки гастрономического потенциала территории региона в сфере туризма и рекреации. Тем не менее для определения необходимости развития гастрономического туризма на любой территории недостаточно иметь только аттрактивные туристские объекты. Иными словами, гастрономический потенциал включает в себя как совокупность природных и историко-культурных факторов, так и условия для приема и обслуживания туристов. Проведено картографирование гастрономического потенциала и выделены гастрономические фестивали как события масштабного туристического значения на территории Правобережного Полесья, что будет необходимо для проведения гастрономически-туристическое районирование.

Практическая значимость. Новые тенденции социально-экономического развития страны предлагают гораздо иное, более ответственное отношение к формированию регионального рекреационно-туристического потенциала и гастрономического в частности и регионального туристического (гастрономического) продукта. А также требуют проведения комплексной оценки туристско-рекреационного и гастрономического потенциалов отдельного региона, определение их региональной специфики и перспектив использования. В эпоху глобализации и космополитизации мира использования автотонной гастрономии как инструмента для создания гастрономического продукта, которая способна пробудить интерес к новым ощущениям у туристов, которые пытаются познать историю, традиции, культуру и образ жизни этносов, населяющих исследуемую территорию.

Ключевые слова: методика, оценка, туристско-рекреационный и гастрономический потенциалы, Правобережное Полесья, гастрономический туризм.

UDC 379.85:642.5(477.41/42)

Nesterchuk Inna Konstantinovna,
Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor

Zhytomyr National Argoecological University
Zhytomyr, Ukraine, e-mail: nester_geock@ukr.net

EVALUATION AND MAIN STAGES OF FORMATION OF TOURIST-RECREATIONAL AND GASTRONOMIC POTENTIALS OF THE REGION IN THE CONTEXT OF DEVELOPMENT OF GASTRONOMIC TOURISM

The article considers regional recreational-tourist and gastronomic potentials as important elements of the development of the Right-bank Polissya.

Goal. The central place in the work is paid to the least studied problem of estimating the gastronomic potential of the Right-bank Polissya. The development of gastronomic symbols provides the basis for a further increase in the flow of domestic and inbound tourism, increasing the attractiveness of the tourist destination, enhancing the image of the region and promoting local products.

Methodology. The clarification of the methodology of integrated assessment of the recreational and tourist potential was based on the scientific developments of Z. Herasymchuk, M. Hliadin, Y. Humeniuk, O. Beidyk, I. Berezhna, V. Beznosiuk, I. Zelinskyi, N. Kolenda, V. Matzal, N. Nudelman, V. Rudenko, L. Cherchyk, Y. Shabardin, E. Schepanskyi.

Results. The concept and content of the category «tourist-recreational potential» are generalized and the notion «gastronomic potential» is defined. For the development of tourism in any region, it is necessary to have reliable information about tourist resources of the region, therefore, the gastronomy, tourist zoning of the region was carried out.

Scientific novelty. The author's vision of the seamless assessment of the gastronomic potential of the region territory in the sphere of tourism and recreation is proposed. Nevertheless, to determine the necessity of the development of gastronomic tourism in any territory it is not enough to have only attractive tourist objects. In other words, the gastronomic potential includes a combination of natural and historical-cultural factors, as well as conditions for the reception and maintenance of tourists. Gastronomic potential mapping was conducted and gastronomic festivals were highlighted as events of large-scale tourist importance in the Right-Bank Polesie, which will be necessary for gastronomic and tourist zoning. Practical significance. New trends in socio-economic development of the country offer a much different, more responsible attitude to the formation of regional recreational and tourist potential and gastronomic in particular and regional tourist (gastronomic) product. It also requires a comprehensive assessment of the tourist-recreational and gastronomic potentials of a particular region, identifying its regional specificity and prospects for use.

Key words: methodology, assessment, tourist-recreational and gastronomic potentials, Right-bank Polissya, gastronomic tourism.

Вступ. Правобережне Полісся, виступаючи як самостійне регіональне утворення, володіючи специфічними природними, культурно-історичними та соціально-економічними умовами і ресурсами, може розглядатися як окремий туристично-

рекреаційний регіон.

На сьогоднішній день рівень розвитку туристичної індустрії в різних регіонах світу вкрай різниться, і тому є кілька важливих причин: по-перше, різний рівень соціально-економічного розвитку конкретної дестинації, по-друге, відмінності в природних особливостях регіону і його історико-культурну спадщину. Всі перераховані вище фактори складають такі фундаментальні для даної роботи поняття як: туристично-рекреаційний та гастрономічний потенціали території. І саме те, в якому обсязі ці потенціали використовується, визначає ступінь освоєння туристично-рекреаційного й гастрономічного потенціалів регіону. Чим він більший, тим більшими туристично-рекреаційними ресурсами володіє відповідна територія, дестинація. А обсяг туристично-рекреаційного і гастрономічного потенціалів прямим чином позначається на величині туристського потоку.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день гостро виражена конкуренція між туристичними регіонами України, багато з яких потребують демонстрації своїх найбільш виграшних конкурентних характеристик та формування позитивного іміджу. Зважаючи на це зростає інтерес до комплексного оцінювання рекреаційно-туристичного та гастрономічного потенціалів територій, в тому числі за рахунок гастрономічних туристичних брендів. Розвиток гастрономічних символів дає основу для подальшого збільшення потоків внутрішнього і в'їзного туризму, збільшення привабливості туристської дестинації, підвищення іміджу регіону та популяризації місцевих продуктів.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженням оцінки туристично-рекреаційного потенціалу займалися такі вчені як, З. Герасимчук, М. Глядіна, Ю. Гуменюк, О. Бейдик, І. Бережна, В. Безносюк, М. Божко, І. Зелінський, І. Зоріна, В. Квартальнов, Н. Коленда, О. Любіцева, В. Мацола, Т. Ніколаєнко, Н. Нудельман, В. Руденко, К. Ситкова, Р. Хабенко, Л. Черчик, В. Чижова, Ю. Шабардіна, Е. Щепанський та інші.

Наробки в площині гастрономічного туризму озвучені зарубіжними вченими М. Hall, L. Sharples, R. Mitchell, N. Macionis, B. Cambourne, Sajna S. Shenoy, M. Kavaratzis, G. Ashworth, L. Long, C. Hirst, R. Tresidder, E. Wolf

Моніторинг наукових праць з гастрономічного потенціалу виявив побіжний дотик до цієї проблеми, що є наразі вкрай актуально для конкретного регіону, а саме розвитку гастрономічного туризму на теренах Правобережного Полісся.

Метою даної статті є проведення комплексних аналітичних досліджень, що стосуються кількісної оцінки гастрономічного потенціалу регіону (ГП), шляхом використання різноманітних методичних підходів та візуалізація гастрономічно-туристично-рекреаційного районування регіону. Реалізувати поставлену мету можливо за умови послідовного вирішення таких завдань: оцінити туристично-рекреаційний і гастрономічний потенціал фізико-географічних районів для визначення пріоритетних напрямків розвитку гастрономічного туризму; провести гастрономічно-туристично-рекреаційне районування регіону; визначити напрями вдосконалення функціональної і територіальної структур Правобережного Полісся.

Виклад матеріалу дослідження. Джерелом отримання прибутку у сучасних економічних реаліях може виступати гастрономія, яка використовується в практиці гастрономічного туризму. Гастрономія – це магніт для величезного обсягу туристів, який акумулює різноманіття культурних, соціокультурних, етнічних, ідентифікаційних рис регіону. В епоху глобалізації і космополізації світу використання автохтонної гастрономії як інструменту для створення гастрономічного продукту, яка здатна пробудити цікавість до нових відчуттів у туристів, які намагаються пізнати історію, традиції, культуру та спосіб життя етносів, які населяють досліджувану територію. Зміцнення стабільності та сталого розвитку територій Правобережного Полісся спирається на фактор гастрономії, що впливає на туристичні і фінансові потоки, Основою гастрономічного туризму є оцінка туристично-рекреаційного і гастрономічного потенціалів із подальшим гастрономічно-туристично-рекреаційним районування регіону. Тим більше що цьому питанню на сьогоднішній день в науковій літературі приділяється порівняно мало уваги. Епоха Великих географічних відкриттів стала відправною точкою для знайомства з

гастрономічними вподобаннями різних народів та окреслила шляхи розвитку світової торгівлі. «Економіка вражень» (нім. Die Erlebniswirtschaft) на сьогодні у повній мірі спирається на гастрономічну складову, яка виступає успішним фактором, що визначає внутрішні і в'їзні туристичні потоки.

Асоціативно гастрономію ми розділяємо на продукт і напій. Тобто сировина, з якої виготовляють страви та напої, на відміну від кулінарії, яка включає тільки переробку сировини. А кожен етнос має свої властиві способи кулінарної обробки продуктів харчування, які маркують територію його проживання. Отже гастрономія це поняття більш ємне, яке включає кулінарію та етнос (рис.1).

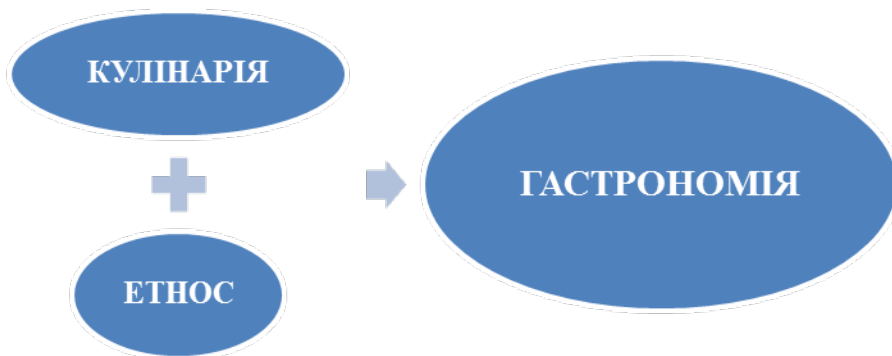


Рис. 1. Ключові складові гастрономії

Виробники (великі компанії та дрібні фермери) та виробництво продуктів харчування спонукають до урізноманітнення різновидів гастрономічного туризму (рис. 2).

Різновид *індустріальний (харчовий) гастротуризм* включає переробку їжі тваринного (продукти харчування м'ясні, рибні, морепродукти, молоко та молочні вироби, яйця, жирові продукти) та рослинного (овочі, фрукти, зернові, бобові, горіхи, мак, олія, гриби) походження.



Рис. 2. Різновиди гастрономічного туризму

Різновид *аграрний гастротуризм* включає виробництво харчових продуктів

рільництва, садівництва, тваринництва, рибництва, бджільництва.

Різновид *drink gastrourism* відкриває палетку продуктів харчування таких як вода, мінеральні води, соки, чай, кава (каве-туризм), какао, пиво, вино (броваж-туризм), спирт.

Різновид *тютюновий gastrourism* включає тютюнову продукцію: цигарки, сигари, тютюн.

Рекреаційно-туристичний потенціал, трактується у працях вчених, як (табл. 1)

Таблиця 1

Тлумачення дефініції «рекреаційно-туристичний потенціал»

Автор	Тлумачення
Алешугіна Н.О. та ін.	Рекреаційно-туристичний потенціал території – це сукупність її природних та суспільно-історичних ресурсів, а також наявної господарської і комунікаційної інфраструктури території, її іміджу, які слугують чи можуть слугувати передумовами розвитку певних видів туризму.
Герасименко В. Г.	Туристично-рекреаційний потенціал – досить ємне поняття, яке містить численні детермінанти, що визначають туристично-рекреаційну привабливість певного регіону.
Горин Г. В.	Під рекреаційно-туристичним потенціалом регіону ми розуміємо сукупність як безпосередньо рекреаційно-туристичних ресурсів, так і всіх наявних ресурсів (природно-ресурсні, виробничі, трудові, фінансово-інвестиційні, технологічні, інформаційні та екологічні) і можливостей відповідного регіону, які можуть використовуватись або використовуються в цілях виконання фізіологічного існування людини (відпочинок, оздоровлення та туризм), забезпечення діяльності суб'єктів рекреаційно-туристичної сфери економіки, досягнення стійкості регіонального розвитку.
Гуляєв В. Г., Селіванов І. А.	Туристично-рекреаційний потенціал – сукупність якісних та кількісних характеристик природних, історико-культурних та інших ресурсів території, а також її туристичної інфраструктури, що впливають на розвиток туризму та рекреації.
Давиденко І. В.	Туристично-рекреаційний потенціал будь-якої території має складну ієрархію й включає в себе багато різних елементів з великою кількістю компонентів. В багатьох випадках використовується лише формальне визначення туристично-рекреаційного потенціалу регіону, без глибокого аналізу сутності й специфіки взаємозв'язків, що виникають між різнорідними елементами, які входять до складу потенціалу.
Дзюїна Г. М., Бавикіна О. М.	Туристично-рекреаційний потенціал - сукупність туристично-рекреаційних ресурсів та об'єктів туристичної інфраструктури, які здатні залучати туристів і забезпечувати задоволення їхніх потреб під час відпочинку і подорожей, а також формувати туристсько-рекреаційний кластер.
Дроздов А. В.	Туристично-рекреаційний потенціал - сукупність пов'язаних з певним об'єктом (територією) природних і рукотворних тіл та явищ, а також умов, можливостей і засобів, придатних для формування туристичного продукту та здійснення відповідних турів, екскурсій, програм.
Дутчак С. В.	Туристично-рекреаційний потенціал території формують ті ресурси, які на сьогоднішній день використовуються, а також ті, які через низку об'єктивних соціально-економічних причин недоступні, але можуть бути використані за певних умов. Туристично-рекреаційний потенціал включає два поняття, які нерозривні та взаємодоповнюють одне одного: рекреаційний потенціал, як природну складову, тобто ступінь здатності території позитивно впливати на фізичний, психічний та соціально-психологічний стан людини під час відпочинку, та туристичний потенціал – культурно-історичну спадщину – як антропогенну складову, а також певні ландшафтні комплекси, де відбувається туристична діяльність, знаходяться окремі природні або антропогенні туристичні об'єкти, які відвідуються туристами, зокрема музеї, пам'ятки культури, архітектури, археології, традиції населення, народні промисли тощо.
Козирев В. М.	Туристично-рекреаційний потенціал – здатність наявних туристично-рекреаційних ресурсів регіону приносити доходи різним економічним суб'єктам у певний період часу.
Кусков А. С., Лисікова О. В.	Туристично-рекреаційним потенціалом території називають відношення між фактичною і гранично можливою чисельністю туристів, яка визначається виходячи з наявності туристично-рекреаційних ресурсів. Туристично-рекреаційний потенціал – це здатність території прийняти певну (граничну)

	кількість туристів (рекреантів), при якій не відбувається порушення стану природної та екологічної рівноваги.
Мироненко Н. С., Твердохлебов І. Т.	Рекреацій потенціал території – це сукупність природних, культурно-історичних, соціально-економічних передумов для організації рекреаційної діяльності.
Ніколаєнко Т. В.	Під туристично-рекреаційним потенціалом території розуміється вся сукупність природних, культурноісторичних, соціально-економічних, геополітичних та інших передумов для організації рекреаційної діяльності на певній території. Під туристично-рекреаційним потенціалом території розуміється наявність на ній певних унікальних або, принаймні, цікавих не тільки для місцевих жителів об'єктів.
Сазикін А. М.	Туристичний потенціал – це сукупність природних, культурно-історичних і соціально-економічних передумов для організації рекреаційної діяльності на визначеній території; головною складовою частиною рекреаційного потенціалу є рекреаційні ресурси.
Саранче М. А.	Туристичний потенціал є суб'єктивною категорією, так як його величина і цінність якостей залежить від мети його використання.
Святохо Н. В.	Туристично-рекреаційний потенціал території розглядається як сукупність чотирьох основних компонентів – природно-ресурсної, історико-культурної, економічної та соціальної, які взаємопов'язані й взаємодіють між собою.
Севастьянова С. А.	Сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих один з одним потенціалів регіону, які використовуються в туристичній діяльності, а також нових, сформованих у процесі цієї діяльності та використовуваних чинників виробництва регіону.
Шабаліна Н. В.	Туристично-рекреаційний потенціал – це сукупність туристично-рекреаційних ресурсів, їх територіальних поєднань і умов, що сприяють задоволенню потреб населення в туристичній та рекреаційній діяльності.
Шаблій О. І.	Рекреацій потенціал – це система природних, історико-культурних об'єктів та їхніх властивостей, які використовуються (або які можна використовувати) у рекреаційній діяльності.

Отже, спираючись на вище наведене *туристично-рекреаційний потенціал території акумулює природно-ресурсні, історико-культурні, інституційно-економічні складові, які використовуються у задоволенні потреб у відпочинку і розваг споживачів туристичних послуг, а також безпосередньо сприяють організації туристично-рекреаційної діяльності на локальній території.*

Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу Правобережного Полісся спирається на природну складову та є першим кроком комплексної оцінки регіону: природно-географічне положення регіону, сукупність кліматичних умов, рельєф, внутрішні води, рослинність та тваринний світ, наявність природних об'єктів і ПЗФ. Ці питання широко вивчені у науковій літературі, тому не має потреби у рамках цього наукового вишукування їх висвітлювати. Сукупність природних чинників, що формують туристично-рекреаційний потенціал регіону для заняття туристсько-рекреаційною діяльністю, надають великі можливості для розвитку туристичної галузі. Але Правобережне Полісся не володіє помітною унікальністю по відношенню до сусідніх територій, що потребує анонсу та промоції про рідкісні та унікальні туристичні об'єкти. Найважливіше місце займають культурно-історичні об'єкти, які є спадщиною минулих епох. Однак на даний момент використовується лише невелика частка культурно-історичного потенціалу, переважна їх частина не задіяна в туристично-рекреаційних заходах. Це є наслідком того, що територія регіону характеризується недостатньою культурно-історичною, туристично-рекреаційною вивченістю (аварія на ЧАЕС), що є важливим фактором, що стримує розвиток культурно-пізнавального спрямування туризму.

Завершальним елементом оцінки туристично-рекреаційного потенціалу території являється характеристика соціально-економічних умов, що сприяють і забезпечують розвиток туристичної галузі в регіоні. Соціально-економічні умови включають безпосередньо елементи туристської інфраструктури, поряд з нею, важливу роль в оцінці умов реалізації туристично-рекреаційного потенціалу відіграють економіко-географічне положення регіону і загальний рівень соціально-економічного розвитку території.

Туристична інфраструктура є базовою основою для задоволення потреб туриста. Вона складається з таких елементів як: готельна індустрія, індустрія харчування, інфраструктура туроперейтингу, транспортна інфраструктура, індустрія розваг і інформаційна інфраструктура.

На завершення проведення оцінки туристично-рекреаційного потенціалу Правобережного Полісся необхідно зробити висновки, які характеризують потенціал регіону. Правобережне Полісся володіє достатнім туристично-рекреаційним потенціалом, хоча і має свою специфіку, яка відрізняє його від сусідніх регіонів. Варто відзначити якісну складову потенціалу, вона являє собою велику кількість не використовуваних об'єктів культурно-історичного характеру, пов'язаних в першу чергу з етнічними особливостями населення, що проживає на даній території. Історико-культурна складова туристично-рекреаційного потенціалу, на відміну від природного його складової, є найбільш перспективною галуззю реалізації даного потенціалу, яка здатна ефективно конкурувати в боротьбі за залучення туристів на внутрішню українську арену. Такі види туризму як гастрономічний, культурно-пізнавальний та етнографічний володіють найбільш високим потенціалом для освоєння і розвитку. Однак наявність на території регіону значущих об'єктів ПЗФ, що володіють своєю неповторністю і унікальністю, створює передумови для використання даного потенціалу з ще більшою інтенсивністю, за чим піде можливе збільшення потоку туристів, що мають на меті залучення і вивчення природи, рідкісних і вимираючих представників флори і фауни. Практично повсюдно, але особливо в північних районах Правобережного Полісся є потенціал для організації полювання в лісистих територіях, за кошти організації нових мисливських заказників. Аквальні об'єкти, не можуть похвалитися великою різноманітністю фауни, проте мають потенціал для розвитку там риболовлі. Території, які були вражені Чорнобильською аварією нині теж викликають чималу туристичну цікавість і такі тури є вкрай затребуваними.

Дослідження гастрономічного потенціалу окремих регіонів України на жаль не висвітлені у наукових публікаціях, що нашою метою є вирішення даного питання.

Передавати та розповідати про свою любов до локальної їжі, і спробували відповісти на питання, що потрібно робити, щоб розкрити гастрономічний потенціал нашої країни, зокрема Правобережного Полісся є вкрай не легким науковим завданням.

Алгоритм визначення гастрономічного потенціалу на регіональному рівні підпорядкований авторській методиці, яка складається з дослідницьких етапів (рис. 3).



Рис. 3. Алгоритм методики гастрономічного потенціалу регіону

Правобережне Полісся однозначно має у кожному фізико-географічному районі

один продукт зі своїм географічним значенням, тому що, чим більше таких продуктів, тим сильніше відбувається розмивання з точки зору маркетингу. Ідеальний приклад, який можна привести – це маленьке село Рокфор у Франції. Вона продає сиру на 400 мільйонів євро, маючи населення 686 осіб. Якщо кожна територіальна громада чи навіть населений пункт матиме ось таку соціальну значимість, жити ми будемо прекрасно.

Гастрономічний туризм – окрема і дуже велика стаття доходу для цілих країн і регіонів, багато з яких ще в 50-60 роках минулого століття зрозуміли, що люди готові подорожувати заради смаку. Один з провідних прикладів – це Франція з рестораном Поля Бокюза в Ліоні, міжнародним конкурсом кухарів, морем кулінарних шкіл і напрямків в гастрономічному мистецтві, а також у сфері гостинності. У всьому світі є легендарні ресторани, засновані на виробництві регіональних продуктів, які складають основу економічного надбання країни. Взагалі органічно правильне харчування – те, що називають 100-Mile Diet, тобто ми повинні їсти продукти, вироблені не далі за сто миль від нашого місцезнаходження. Зараз навіть з'явився модний термін «локаворський», що позначає як раз такі продукти. Ресторан повинен бути заснований на місцевому виробництві, і ми повинні їсти те, чим харчувалися наші пращури.

І зазвичай, враження, від гастрономічних смаколиків сильніше, ніж від побачених красот і визначних пам'яток. Саме тому гастрономія, і ресторанный бізнес, стають останнім часом двигуном розвитку гастрономічного туризму – «магнітом», який притягує внутрішніх і іноземних туристів. Регіональна кухня, автентичні продукти харчування – це світовий тренд в кулінарії і туризмі, який розвивається і в Україні. Їстівні сувеніри з регіонів везуть більше і частіше, ніж магніти або тарілки. Правобережне Полісся, очевидно є саме тією територією з великим гастрономічним потенціалом, як в стравах, так і в подієвій складовій. Отже, *гастрономічний потенціал – це симбіоз ресурсу (туристично-рекреаційних), резерву (використання та практичне втілення притаманних здібностей: кулінарних, готельно-ресторанних, інституційних), можливостей (формування нових навиків: кулінарні школи, майстер-класи, блоги, тури, нав'язування нової моделі відпочинку масмедіа), туристичної інфраструктури, виробника гастрономічного туристичного продукту, інституцій, атракцій для організації та здійснення туристичної, рекреаційної, гастрономічної, готельно-ресторанної, логістичної, промоційної діяльності в регіоні з метою задоволення потреб людини* (Авт. – Н. І.). (рис. 4).



Рис. 4. Структура гастрономічного потенціалу території за І. К. Нестерчук

Отже, гастрономічні розвідки передають в узагальненнях душу епохи та народу.

Гастрономічний туризм – є сублімацією суспільних цінностей, зокрема гастрономії, туризму, які формують образи суспільної пам'яті для нащадків та виражають не лише вербальну інформацію про людську життєдіяльність, спосіб життя, культуру харчування і відпочинок, а й самі здатні породжувати смисли, символи та смаки (Авт. – Н. І.).

Ресурсна база туризму постійно збільшується за рахунок додавання в активи ресурсів, які раніше були не задіяні на цій території. Для розвитку гастрономічного туризму в будь-якому регіоні необхідно мати достовірну інформацію про туристично-рекреаційні ресурси даного регіону. Територія проживання народу, нації, етносу марковано кулінарно. Тільки там можна скуштувати автохтону страву. Тобто виділяються певні гастрономічно брендовані дестинації Правобережного Полісся і є намагання виділити операційні одиниці гастрономічно-туристичного районування: гастрономічно-туристичний регіон, гастрономічно-туристичний район. Туристично-рекреаційне районування є окремим випадком загального процесу районування, що відбувається внаслідок територіального поділу праці та закріплення за певною територією якоїсь функції, або навіть, місії, в тому числі і рекреаційної.

Значний внесок у розвиток вчення про туристичні регіони внесли видатні вітчизняні дослідники О. Бейдик, О. Любіцева, серед зарубіжних Ю. Веденін, А. Даринський, Ю. Дмитрівська, В. Преображенський, І. Твердохлебов, Д. Ніколаєнко, Н. Мироненко, І. Зорін, В. Квартальнов, Е. Котляров, А. Александрова, Л. Мажар, Т. Ірисов і ін. Під туристично-рекреаційним районом розуміється структурно-організований простір, цілісна частина туристично-рекреаційного простору, що володіє індивідуальними ознаками привабливості і відрізняється специфікою туристично-рекреаційного, потенціалу, туристичних продуктів і послуг для рекреантів, туристів і підприємців. Нашим завданням є виділити в майбутньому: гастрономічно-туристичні регіони, гастрономічно-туристичні райони та провести гастрономічно-туристичне районування території Правобережного Полісся (рис. 5, 6), що буде зроблено у наступних наукових розвідках. На даному етапі ми провели візуалізацію гастрономічного потенціалу, фестивалів та ввели в науковий обіг його дефініцію.



Рис. 5. Картосхема гастрономічних фестивалів Правобережного Полісся

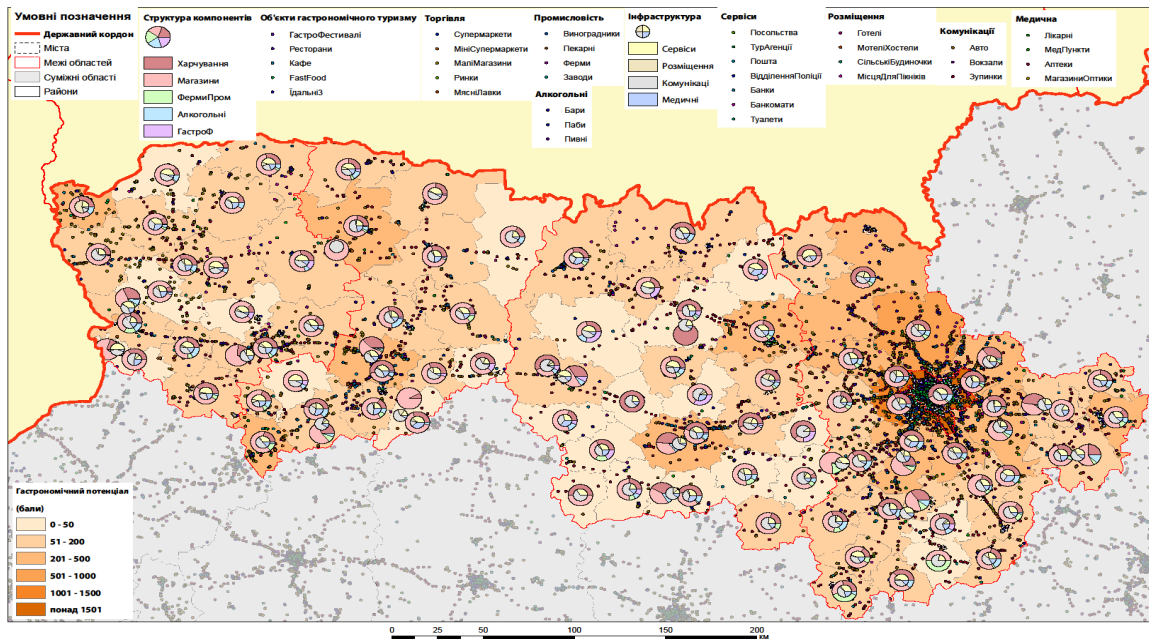


Рис. 6. Картосхема гастрономічного потенціалу Правобережного Полісся

Висновки і перспективи дослідження. Резюмуючи, можна сказати, що розвиваючи гастрономічний туризм - ми сприяємо соціально-економічному розвитку регіону Правобережного Полісся, включаючи створення додаткових робочих місць, збереження або відкриття підприємств з виробництва окремих продуктів, а також їх реалізації, допомагаємо брендингу регіону та зокрема його локальних частин, залучення туристичних потоків. Завдяки картографуванню гастрономічного потенціалу та виокремленню гастрономічних фестивалів як подій масштабного туристичного значення на теренах Правобережного Полісся доцільно провести гастрономічно-туристичне районування. Вкрай важливо для регіону, який розвивається та окреслює власні брендингові диковинки в галузі туризму, відпочинку та розваг ввести такого роду наукові вишукування в площині гастрономічного туризму.

Список використаних джерел

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О. О. Бейдик. – К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2001. – 395 с.
2. Безносок В. Д. Організаційно-економічне та інформаційне забезпечення розвитку туристично-оздоровчого комплексу в регіонах України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / В. Д. Безносок. – Л. : Інститут регіональних досліджень, 2001. – 19 с.
3. Бережна І. Національні пріоритети та регіональні детермінанти соціально-економічного зростання (на матеріалах АР Крим) / І. Бережна. – К. : НАН України, Інститут регіональних досліджень, 2004. – 640 с.
4. Герасимчук З. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізм формування та реалізації : [монографія] / З. Герасимчук, М. Глядіна. – Луцьк : Надстир'я, 2006. – 164 с.
5. Гуменюк Ю. П. Організаційно-економічні механізми стимулювання розвитку рекреаційно-туристичного комплексу (на прикладі Тернопільської області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка» / Ю. П. Гуменюк. – Л. : Інститут регіональних досліджень, 2005. – 22 с.
6. Зелінський І. Про статистичну оцінку рекреаційно-оздоровчого забезпечення населення в регіоні / І Зелінський // Регіональна економіка. Дод. : Регіони України. Економіко-статистичні порівняння. – 2001. – № 2. – С. 28–32.
7. Зорин І. В. Енциклопедія туризму / І. В. Зорин, В. А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 384 с.
8. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України : навч. посіб. / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с. : іл., картосхеми ; 21 см.
9. Мацола В. Формування і розвиток рекреаційно-туристичного комплексу Закарпатської області : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / В. Мацола. – Л. : Інститут регіональних досліджень, 1996. – 17 с.
10. Мацола В. Рекреаційно-туристичний комплекс України : [монографія] / В. Мацола. – Л. : ІРД НАН України, 1997. – 259 с.

11. Нудельман М. Социально-экономические проблемы рекреационного природопользования / М. Нудельман. – К. : Наукова думка, 1987. – 132 с.
12. Павлов В. И. Рекреационный комплекс Волини: теория, практика, перспективы / В. И. Павлов, Л. М. Черчик. – Луцк, 1998. – 124 с.
13. Природо-ресурсный потенциал природных регионов Украины : [монография] / [В. Руденко, В. Вацеба, Т. Соловей]. – Чернівці : Рута, 2001. – 268 с.
14. Черчик Л. Научные подходы до классификации туристско-рекреационных ресурсов [Электронный ресурс] / Л. Черчик. – Режим доступа : http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/10027/3/klas_ttp.pdf. – Проверено : 16.07.2019.
15. Черчик Л. Стратегический потенциал рекреационной системы региона: теория, методология, оценка : [монография] / Л. Черчик, Н. Коленда. – Луцк : ЛНТУ, 2008. – 224 с.
16. Шабардіна Ю. Рекреационный потенциал как складовая продуктивных сил регионального экономического простору : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / Ю. Шабардіна. – Чернігів : Чернігівський державний технологічний університет, 2011. – 312 с.
17. Щепанський Е. В. Научно-методичні засади стимулювання розвитку туристско-рекреаційного комплексу регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук : спец. 08.10.01 «Размещение продуктивных сил і регіональна економіка» / Е. В. Щепанський. – К. : Наук.-дослід. экон. ін-т М-ва економіки та з питань європ. інтеграції України, 2003. – 17 с.
18. Food tourism around the world development, management and markets / Michael Hall, Liz Sharples, Richard Mitchell [and others]. – Transferred to Taylor & Francis, 2011.
19. Sajna S. Shenoy. Food tourism and the culinary tourist : a thesis presented to the Graduate School of Clemson University / Sajna S. Shenoy. – 2005. – 210 p.
20. Kavaratzis M. City branding: an effective assertion of identity or a transitory marketing trick? / M. Kavaratzis, G. J. Ashworth // Tijdschrift voor economische en sociale geografie. – 2005. – Vol. 96, Iss. 5. – P. 506–514.
21. Long L. M. Culinary tourism / L. M. Long. – Kentucky : University Press of Kentucky, 2010.
22. Hirst C. Marketing in food, hospitality, tourism and events / C. Hirst. – Oxford : Goodfellow Ltd, 2012.
23. Wolf E. International culinary tourism: the hidden harvest / E. Wolf. – Kendall Hunt Publ., 2006.

Список использованных источников

1. Бейдик А. А. Рекреационно-туристские ресурсы Украины: методология и методика анализа, терминология, районирование / А. А. Бейдик. – К. : ВПЦ «Киев. ун-т», 2001. – 395 с.
2. Безносок В. Д. Организационно-экономическое и информационное обеспечение развития туристско-оздоровительного комплекса в регионах Украины : автореф. дис. на получение науч. степени канд. экон. наук : спец. 08.10.01 «Размещение продуктивных сил и региональная экономика» / В. Д. Безносок. – Л. : Институт региональных исследований, 2001. – 19 с.
3. Бережная И. Национальные приоритеты и региональные детерминанты социально-экономического роста (на примере АР Крым) / И. Бережная. – К. : НАН Украины, Институт региональных исследований, 2004. – 640 с.
4. Герасимчук З. Региональная политика развития рекреационной сферы: механизм формирования и реализации : [монография] / З. Герасимчук, М. Глядина. – Луцк : Надстирье, 2006. – 164 с.
5. Гуменюк Ю. П. Организационно-экономические механизмы стимулирования развития рекреационно-туристического комплекса (на примере Тернопольской области) : автореф. дис. на получение науч. степени канд. экон. наук : спец. 08.10.01 «Размещение продуктивных сил и региональная экономика» / Ю. П. Гуменюк. – Л. : Институт региональных исследований, 2005. – 22 с.
6. Зелинский И. О статистической оценке рекреационно-оздоровительного обеспечения населения в регионе / И. Зелинский // Региональная экономика. Доп. : Регионы Украины. Экономико-статистические сравнения – 2001. – № 2. – С. 28–32.
7. Зорин И. В. Энциклопедия туризма / И. В. Зорин, В. А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 384 с.
8. Любичева О. А. Туристические ресурсы Украины : учеб. пособ. / О. А. Любичева, Е. В. Панкова, В. И. Стафийчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с. : ил., картосхемы ; 21 см.
9. Мацола В. Формирование и развитие рекреационно-туристического комплекса Закарпатской области : автореф. дис. на получение науч. степени канд. экон. наук / В. Мацола. – Л. : Институт региональных исследований, 1996. – 17 с.
10. Мацола В. Рекреационно-туристический комплекс Украины : [монография] / В. Мацола. – Л. : ИРД НАН Украины, 1997. – 259 с.
11. Нудельман М. Социально-экономические проблемы рекреационного природопользования / М. Нудельман. – К. : Наукова думка, 1987. – 132 с.
12. Павлов В. И. Рекреационный комплекс Волини: теория, практика, перспективы / В. И. Павлов, Л. М. Черчик. – Луцк, 1998. – 124 с.
13. Природно-ресурсный потенциал природных регионов Украины : [монография] / [В. Руденко, В. Вацеба, Т. Соловей]. – Черновцы : Рута, 2001. – 268 с.
14. Черчик Л. Научные подходы к классификации туристско-рекреационных ресурсов [Электронный ресурс] / Л. Черчик. – Режим доступа : http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/10027/3/klas_ttp.pdf. – Проверено : 16.07.2019.
15. Черчик Л. Стратегический потенциал рекреационной системы региона: теория, методология, оценка : [монография] / Л. Черчик, Н. Коленда. – Луцк : ЛНТУ, 2008. – 224 с.

16. Шабардина Ю. Рекреационный потенциал как составляющая продуктивных сил регионального экономического пространства : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / Ю. Шабардина. – Чернигов : Черниговский государственный технологический университет, 2011. – 312 с.
17. Щепанский Е. В. Научно-методические основы стимулирования развития туристско-рекреационного комплекса региона : автореф. дис. на получение науч. степени канд. экон. наук : спец. 08.10.01 «Размещение продуктивных сил и региональная экономика» / Е. В. Щепанский. – К. : Науч.-опыт. экон. ин-т М-ва экономики и по вопросам европ. интеграции Украины, 2003. – 17 с.
18. Food tourism around the world development, management and markets / Michael Hall, Liz Sharples, Richard Mitchell [and others]. – Transferred to Taylor & Francis, 2011.
19. Sajna S. Shenoy. Food tourism and the culinary tourist : a thesis presented to the Graduate School of Clemson University / Sajna S. Shenoy. – 2005. – 210 p.
20. Kavaratzis M. City branding: an effective assertion of identity or a transitory marketing trick? / M. Kavaratzis, G. J. Ashworth // Tijdschrift voor economische en sociale geografie. – 2005. – Vol. 96, Iss. 5. – P. 506–514.
21. Long L. M. Culinary tourism / L. M. Long. – Kentucky : University Press of Kentucky, 2010.
22. Hirst C. Marketing in food, hospitality, tourism and events / C. Hirst. – Oxford : Goodfellow Ltd, 2012.
23. Wolf E. International culinary tourism: the hidden harvest / E. Wolf. – Kendall Hunt Publ., 2006.

References

1. Beidyk O. O. Recreational and tourist resources of Ukraine: methodology and methods of analysis, terminology, zoning / O. O. Beidyk. – K. : VPTs «Kiev University», 2001. – 395 p.
2. Beznosiuk V. D. Organizational-economic and informational support for the development of the tourist-health complex in the regions of Ukraine : author's abstract of the dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of economic sciences : specialty 08.10.01 «Placement of productive forces and regional economics» / V. D. Beznosiuk. – L. : Institute of Regional Studies, 2001. – 19 p.
3. Berezna I. National priorities and regional determinants of socio-economic growth (on materials of the Autonomous Republic of Crimea) / I. Berezna. – K. : NAS of Ukraine, Institute of Regional Studies, 2004. – 640 p.
4. Gerasymchuk Z. Regional policy of recreational sphere development: mechanism of formation and realization : [monograph] / Z. Gerasymchuk, M. Gliadina. – Lutsk : Nadstyria, 2006. – 164 p.
5. Gumeniuk Yu. P. Organizational-economic mechanisms of stimulation of recreation and tourism complex development (on the example of Ternopil region) : author's abstract of the dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of economic sciences : specialty 08.10.01 «Placement of productive forces and regional economics» / Yu. P. Gumeniuk. – L. : Institute of Regional Studies, 2005. – 22 p.
6. Zelinskyi I. About statistical estimation of recreational and health provision of population in the region / I. Zelinskyi // Regional economics. Annex : Regions of Ukraine. Economic and statistical comparisons. – 2001. – №. 2. – P. 28–32.
7. Zorin I. V. Encyclopedia of Tourism / I. V. Zorin, V. A. Kvartalnov. – M. : Finance and Statistics, 2003. – 384 p.
8. Liubitseva O. O. Tourist resources of Ukraine: teach. manual / O. O. Liubitseva, E. V. Pankova, V. I. Stafyichuk. – K. : AlterPres, 2007. – 369 p. : il., cartoons; 21 cm.
9. Matsola V. Formation and development of recreational and tourist complex of Transcarpathian region : author's abstract of the dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of economic sciences / V. Matsola. – L. : Institute of Regional Studies, 1996. – 17 p.
10. Matsola V. Recreational and tourist complex of Ukraine: [monograph] / V. Matsola. – L. : IRD NAS of Ukraine, 1997. – 259 p.
11. Nudelman M. Socio-economic problems of recreational environmental management / M. Nudelman. – K. : Naukova Dumka, 1987. – 132 p.
12. Pavlov V. I. Recreational complex of Volyn: theory, practice, prospects / V. I. Pavlov, L. M. Cherchyk. – Lutsk, 1998. – 124 p.
13. Nature-resource potential of the nature regions of Ukraine : [monograph] / [V. Rudenko, V. Vatzeba, T. Solovei]. – Chernivtsi: Ruta, 2001. – 268 p.
14. Cherchyk L. Scientific approaches to the classification of tourist and recreational resources [Electronic resource] / L. Cherchyk. – Mode of access : http://esnuir.eunu.edu.ua/bitstream/123456789/10027/3/klas_ttp.pdf. – Checked out : 16.07.2019.
15. Cherchyk L. Strategic potential of the recreational system of the region: theory, methodology, assessment: [monograph] / L. Cherchyk, N. Kolenda. – Lutsk : LNTU, 2008. – 224 p.
16. Shabardina Yu. Recreational potential as a component of productive forces of the regional economic space: diss. ... Candidate of economic sciences : 08.00.05 / Yu. Shabardina. – Chernihiv : Chernihiv State Technological University, 2011. – 312 p.
17. Shchepanskyi E. V. The scientific and methodical principles of stimulating the development of the tourist-recreational complex of the region : author's abstract of the dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of economic sciences : specialty 08.10.01 «Placement of productive forces and regional economics» / E. V. Shchepanskyi. – K. : Research Economic Institute of the Ministry of Economy and European Integration of Ukraine, 2003. – 17 p.
18. Food tourism around the world development, management and markets / Michael Hall, Liz Sharples, Richard Mitchell [and others]. – Transferred to Taylor & Francis, 2011.
19. Sajna S. Shenoy. Food tourism and the culinary tourist : a thesis presented to the Graduate School of Clemson University / Sajna S. Shenoy. – 2005. – 210 p.
20. Kavaratzis M. City branding: an effective assertion of identity or a transitory marketing trick? / M. Kavaratzis, G. J. Ashworth // Tijdschrift voor economische en sociale geografie. – 2005. – Vol. 96, Iss. 5. – P. 506–514.
21. Long L. M. Culinary tourism / L. M. Long. – Kentucky : University Press of Kentucky, 2010.
22. Hirst C. Marketing in food, hospitality, tourism and events / C. Hirst. – Oxford : Goodfellow Ltd, 2012.
23. Wolf E. International culinary tourism: the hidden harvest / E. Wolf. – Kendall Hunt Publ., 2006.

Надійшла до редколегії 18.11.19